

08.02.2023., Nr. 5

Pētījumā Nr. 2021/6e-JP/SAD (ZM Nr. 2021/20) “Ilgtspējīgas augsnes resursu pārvaldības uzlabošanai lauksaimniecībā” (E2SOILAGRI) izdarīts sākotnējs secinājums, ka kūdraugnes izpēte neapstiprina iepriekšējos priekšstatus par kūdras slāņa biezumu Latvijā lauksaimniecībā izmantojamā zemē

Priekšstats par kūdraugnes izplatību un kūdraugnes īpašībām lauksaimniecības izmantojamā zemē Latvijā mainās. Zinātnieki, veicot pētījumu “Ilgtspējīgas augsnes resursu pārvaldības uzlabošana lauksaimniecībā”, secinājuši, ka gan mineralizācijas, gan nosēšanās dēļ kūdraugnes īpašības ir mainījušās un esošās situācija ir atšķirīga no vēsturiskās situācijas, kas fiksēta iepriekšējos augsnes izpētes darbos no 1960. līdz 1991. gadam.

Pētījuma ietvaros apsekoti 240 no 487 vēsturiskajiem kūdraugnes dziļrakumu punktiem lauksaimniecībā izmantojamā zemē, kuros iepriekšējā izpētes posmā konstatēts vismaz 30 cm biezs kūdras slānis. No tiem tikai 152 profilos kūdras slāņa biezums ir virs 40 cm, bet 34 punktos kūdras slāņa biezums ir 30–40 cm, 26 punktos tas ir mazāks par 30 cm, bet 28 profilos kūdraugne vispār netika konstatēta. Apkopojot visu 240 patlaban sagatavoto kūdraugnes vēsturisko dziļrakumu datus, secināts, ka tikai 152 no 240 punktiem augsne saucama par kūdraugni.

Lauka darbos iegūtie dati liecina, ka daļā vēsturiskās kūdraugnes notikusi kūdras nosēšanās un mineralizācija. Bet daļu bijušās kūdraugnes vairs nevar šādi klasificēt, jo notikušas arī izmaiņas Latvijas augsnes klasifikācijas kritērijos, tos iespēju robežās piesaistot Starptautiskajai augšņu (WRB) 2022. gada klasifikācijai. Atbilstoši tai par kūdraugni uzskatāma tikai tāda augsne, kuras slāņa biezums ir vismaz 40 centimetri.

Pētījuma ietvaros zinātnieki strādā pie jaunas kūdraugnes izplatības kartes, kurā tika apvienoti lauka darbi ar modernajām tehnoloģijām – satelītdatiem, modelēšanu un mašīnmācīšanos. Jaunā kūdraugnes izplatības karte sniegs objektīvāku informāciju par lauksaimniecībā izmantotajiem kūdraugnes resursiem visā Latvijas teritorijā.

Latvijas augsnes izpēte turpināsies līdz 2024. gada 31. janvārim. 2023. gada laikā tiks apsekoti atlikušie 247 vēsturiskie kūdraugnes dziļrakumu punkti.

Norvēģijas Grantu klimata un vides 2014.–2021. gada perioda programmas “Klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās tām un vide” iepriekš noteikto projektu “Ilgtspējīgas augsnes resursu pārvaldības uzlabošana lauksaimniecībā” īsteno Zemkopības ministrija, Norvēģijas Bioekonomikas pētījumu institūts, Latvijas Universitāte, Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava” un Valsts augu aizsardzības dienests.

Projekta plānotais budžets ir 1,83 miljoni eiro, ko veido Norvēģijas piešķirtais 1,56 miljoni eiro grantu finansējums un 0,27 miljoni eiro nacionālais līdzfinansējums.

Strādājam kopā zaļai Eiropai!